

Oskar (Oki) Brázda (30. 9. 1887 Rosice - 19. 12. 1977 Líčkov)

Malíř Oskar Brázda je rodákem z Rosic (dnes součást Pardubic), kde se narodil 30. září 1887 do rodiny hostinského. Rodina se záhy přestěhovala do Prahy, kde byl otec provozním známé kavárny Slavia. Rodiče chtěli mít z malého Oskara živnostníka a zprvu neměli pro jeho umělecké sklony pochopení. Nakonec se však podvolili jeho přání a poslali ho do Vídně, kde studoval na tamější Akademii výtvarných umění.

Právě vídeňská Akademie předurčila malířovu uměleckou a vlastně i životní budoucnost. Studoval nejprve u Rudolfa Bachera, který byl jednou z nejvýraznějších osobností tehdy aktuálního uměleckého proudu - vídeňské secese. Vlivnější byl pro Brázdu ale až jeho druhý učitel ve Vídni: polský portrétista ze „staré školy“ Kazimír Pochwalski. Brázda si na Akademii vedl velmi dobře. V roce 1911 totiž získal Zlatou státní medaili (udělovanou jednou za pět let) spojenou se stipendijní cestou do Říma. Cenu mu osobně předal císař a král František Josef I.

V Itálii nakonec Brázda zůstal čtrnáct let a s touto zemí je spojená jedna velká a důležitá etapa jeho života. Nejen že zde mohl studovat věhlasné umělecké sbírky a úspěšně vystavoval, ale seznámil se zde i se svou budoucí manželkou, švédskou aristokratkou Amelií Posse (vzali se na jaře roku 1915). Do jejich života však záhy vstoupila 1. světová válka, v níž stála Itálie proti Rakousku-Uhersku. Brázda jako rakousko-uherský občan byl internován na Sardinii, Amelie ho tam doprovázela. Díky zásahu ruského velvyslanectví se manželé mohli v létě 1916 vrátit do Říma. Po návratu Brázda kontaktuje T. G. Masaryka (údaj pochází ze vzpomínek O. Brázdy) a stává se aktivním účastníkem zahraničního odboje. Štefánik mu svěřil odbor propagandy v římské odbočce Československé národní rady, a tak Oskar Brázda zhotovoval mapy budoucího Československa, připravoval návrhy uniforem, praporů a vlajek, ilustroval legionářský časopis V boj. Sloužil také jako kurýr. Po vzniku československé legie v Itálii velmi toužil odjet na frontu, vždy mu ale v odchodu zabránily nějaké vnější okolnosti (v posledním případě nákaza tyfem).

Po válce zůstává ještě několik let v Itálii. Portrétuje slavné osobnosti (na Capri například T. G. Masaryka nebo Enrica Carusa), vystavuje na Bienale v Benátkách, na celostátních výstavách v Římě, účastní se i uměleckých výstav v jiných evropských zemích. Československu slouží jako neoficiální kulturní vyslanec. Navzdory společenským a uměleckým úspěchům se roku 1925 vrací do vlasti. Kupuje zámek

Líčkov na Žatecku, který se stává jeho domovem až do smrti.

Do roku 1938 se Brázda věnuje obnově zámku, zemědělství (k zámku patřilo velké hospodářství, které si Brázda také umínil obnovit), a především malbě. Učarovala mu nejen krajina v okolí Líčkova, ale i místní ženy, které rád portrétoval. Jeho malířský styl se od secesní stylizace posouvá k osobitému realismu nijak nepoznamenanému soudobými avantgardními proudy. Díky Amelii se zámek stává i osobitým společenským centrem, kam přijíždějí nejen umělci, ale i význačné osobnosti té doby (T. G. Masaryk, E. Beneš, členové švédské královské rodiny...)

Protože Líčkov spadal do oblasti Sudet, zámek byl roku 1938 zabrán nacisty a Brázda jej musel spěšně opustit. Byl uvězněn v Karlových Varech, odkud se dostal jen na zásah švédského velvyslanectví. Válečné roky pak strávil v Dobříši. Ovšem již bez choti Amelie, která s jejích dvěma syny Bohuslavem a Janem odjela do Švédska. Manželství totiž již delší dobu nefungovalo, a tak se Amelie s Okim v roce 1938 rozvedli.

Na svůj milovaný Líčkov se malíř po válce vrací, životní peripetie ale pro něj nekončí. Komunistickému režimu se nelíbí malířova minulost a zámek mu konfiskuje. Naštěstí mu je dovoleno obývat zde po zbytek života několik místností. Brázda intenzivně maluje, vystavuje však jen zřídka. V roce 1977 mu byl u příležitosti 90. narozenin udělen titul zasloužilý umělec. Krátce nato, 9. prosince 1977, Oskar Brázda umírá.

Poslední desetiletí života Brázdovi zpříjemňovala jeho druhá žena Marie, rodačka z Líčkova. Byla o mnoho let mladší a stávala mu modelem pro akty. Právě Marii Brázdové byl zámek po roce 1989 vrácen a po obnově slouží mimo jiné jako galerie olejomalb Oskara Brázdy.

S první manželkou Amelií Posse měl Oskar Brázda dva syny: Bohuslava (narozen 13. 9. 1916 v Římě) a Jana (narozen 4. prosince 1917 v Římě). Během druhé světové války byl Bohuslav jedním z československých letců v britské armádě. Po komunistickém převratu v Československu emigroval do Argentiny. Mladší Jan se stal výtvarníkem jako jeho otec. Většinu života prožil ve Švédsku.

Použitá literatura:

Platon Dějev, *Výtvarníci legionáři*, Praha 1937.

Pole tvůrčí a válečná (Výtvarné umění ze sbírek Vojenského historického ústavu Praha), katalog k výstavě, Moravská galerie v Brně, 2008.

Otakar Špecinger, *Oskar Brázda (K 105. výročí narození a 15. výročí smrti)*, R press, Kralupy nad Vltavou, 1992.

Otakar Špecinger, *Malíř Oskar Brázda a zámek Líčkov*, Regulus, Praha, 1996.

Eva Strömberg Kranz, *Amelie Posse-Brázdová (Život spjatý s Československem)*, Akropolis, Praha 2011.

<http://www.bkovarikova.cz/texty/dalsi-osobnosti/marenka-brazdova.htm>

<http://www.lickov.wz.cz/brazduv.htm>

<http://abart-full.artarchiv.cz> – heslo Oskar Brázda

Další zajímavé tituly

Amelie Posse-Brázdová, *Slunné zajetí*, F. Topič, Praha 1934.

Amelie Posse-Brázdová, *Pestrá volnost*, F. Topič, Praha 1935.

KDE JE MOŽNÉ VIDĚT DÍLA OSKARA BRÁZDY?

Galerie Oskara Brázdy, zámek Líčkov (nejrozsáhlejší soubor Brázdových děl)

Galerie Benedikta Rejta v Lounech

Severočeská galerie Litoměřice

Regionální muzeum K. A. Polánka Žatec

Městské divadlo Žatec (opona z roku 1948)

Sokolovna Kounov (opona z roku 1937)

